

Asia: VN/21671/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiittäen lausuntomahdollisuudesta Maahanmuuttovirasto esittää opetus- ja kulttuuriministeriölle seuraavat huomiot.

Yleisellä kielitutkinnolla on merkittävä rooli kansalaisuushakemusten kielitaitoedellytyksen täyttymisen osoittamiseksi. Vuoden 2003 kansalaisuuslain voimaantumisen ja kielitaitoedellytyksen tarkentumisen myötä samalla erilaiset vilppitilanteet YKI-testeissä ovat tulleet aivan eri tavalla esille kuin sitä edeltävänä aikoina. Vilpillisesti tutkintoa suorittavia voidaan havaita sekä tutkinnon suorittamisvaiheessa että tutkintosuoritusten arviointivaiheessa, jolloin nyt tehdään monenlaista ristiintarkistamista tutkinnon suorittajien suoritusten osalta.

Helppointa vilppiasian selvittäminen on jo tuossa vaiheessa koetilanteen yhteydessä. Vasta Maahanmuuttovirastossa kansalaisuutta haettaessa ilmenevät ristiriidat käytännön kielitaidon ja yleisen kielitutkintotodistuksen osoittamien suoritusten välillä ovat viranomaisprosessina raskaita selvittää sekä vaativat Maahanmuuttovirastolta viime kädessä yhteistyötä poliisin kanssa.

Maahanmuuttoviraston käsityksen mukaan koevilppiä yritetään lähinnä siten, että kokeen suorittaa kansalaisuutta tavoittelevan kielitaitoinen ja riittävän samanoloinen tuttava. Tähän voi käytännössä olla vaikeaa puuttua. Voidaan arvioida, että yksi mahdollinen motiivi kansalaisuutta hakevan kielikoevilpille liittyy tarpeeseen mahdollistaa ulkomaalaisen puolison pääsy Suomeen, kun perheenyhdistämiseen Suomen kansalaisen puolison kohdalla ei vaadita toimeentuloedellytyksen täyttämistä. Kielikoevilppien tutkimisen ja sääntelyn voidaan olettaa ainakin jossakin määrin ehkäisevän vilppiä.

Esityksen mukaan henkilötunnusta ei enää tallennettaisi rekistereihin, vaan arvioijarekisteriin tallennettaisiin arvioijan syntymäaika ja tutkintorekisteriin tutkinnon suorittajan oppijanumero ja syntymäaika. Kuitenkin erityisesti kansainvälistä suojelua Suomesta saavien taustat ovat moninaisia ja henkilötietoja saatetaan muuttaa Suomessa oleskelun aikana. Esityksessä olisi hyvä huomioida tilanne, jossa ulkomaalainen henkilö muuttaa henkilötietojaan, kuten syntymäaikaansa ja hänen henkilötunnuksensa muuttuu, niin miten muutos suhtautuu esityksessä pysyväksi kuvattuun oppijanumeroon.

Maahanmuuttovirasto pitää tärkeänä, että yleisiä kielitutkintoja koskevaan lakiin on tulossa vilppitilanteita koskeva säännös. Myös tieto vilppitapauksista välittyy Maahanmuuttovirastolle, mikä voitaisiin esimerkiksi todeta esityksen perusteluissa. Tämän tiedonvaihdon tarve seuraa kansalaisuuslaista (359/2003), oikeus salassa pidettävän tiedon saamiseen perustuu lakiin henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa (615/2020) ja tietojen sähköisistä luovutustavoista viranomaisten välillä säädetään laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019).

Immonen Elina

Peura Hannu-Pekka
Maahanmuuttovirasto